

Skattereformer för en kunskapsintensiv ekonomi

Juni 2025

Innehåll

Innehåll	2
Sammanfattning	3
Bakgrund.....	4
Skatternas påverkan på FoU	5
FoU-avdraget	6
Neutralitet och förutsägbarhet	7
Bolagsskattens betydelse	8
Ett tak i ålderspensionsavgiften	10
Hur påverkas lönerna?.....	12
Offentligfinansiella effekter	13
Berörda företag och branscher	13
Avslutande kommentar	16
Referenslista	17

Sammanfattning

Kunskapsintensiva företag har en avgörande betydelse för Sveriges långsiktiga tillväxt. För att främja investeringar och för att sådana verksamheter ska kunna attrahera och behålla kvalificerad arbetskraft krävs konkurrenskraftiga skattevillkor. I dag utgör höga skattekostnader på arbete, begränsade FoU-incitament och en bolagsbeskattning som inte längre ger Sverige en konkurrensfördel sammantaget ett hinder.

I denna rapport diskuteras tre möjliga reformspar: ett utökat FoU-incitament, sänkt bolagsskatt och ett avgiftstak i ålderspensionsavgiften. Det sistnämnda utgör ett intressant exempel på hur bredare reformer kan komplettera mer riktade incitament, baserade på förutsägbara kriterier.

Ett avgiftstak skulle sänka marginalkostnaden för höglönad arbetskraft och därmed stärka Sveriges attraktionskraft som kunskapsnation. En sådan reform undviker gränsdragningsproblem och bygger på objektiva kriterier, vilket gör den tydlig och förutsägbar för företagen.

Den statiska budgeteffekten beräknas till -18 miljarder kronor. En gradvis implementering skulle kunna rymmas inom det gängse reformutrymmet. Samtidigt har reformen potential att ge upphov till stora dynamiska effekter i form av ökad sysselsättning, investeringar och produktion, vilket i förlängningen stärker skattebaserna och minskar den offentligfinansiella effekten.

Reformen omfattar såväl små som stora företag och gynnar särskilt kunskapsintensiva branscher. Den skapar därmed bättre förutsättningar för innovativ och högproduktiv verksamhet.

I rapporten diskuteras också andra sätt att förbättra skattevillkoren. En statsfinansiellt mindre omfattande reform vore att utveckla det befintliga FoU-avdraget eller införa en ny variant som även omfattar andra utgifter än lönekostnader. Fördelen med sådana lösningar är att de kan riktas mer specifikt till FoU-verksamhet.

Samtliga reformer på området bör dessutom ställas i relation till lättnader i bolagsbeskattningen. På samma sätt som inom arbetsbeskattningen och FoU-incitamenten saknar Sverige tydliga konkurrensfördelar även på detta område.

Bakgrund

Forskning och utveckling (FoU) samt kunskapsintensiva verksamheter kännetecknas typiskt av hög produktivitet, vilket innebär att de lämnar ett stort bidrag till BNP per arbetad timme. Därmed spelar de en central roll för ett lands ekonomiska välbefinnande. Det gäller även Sverige, som har en relativt hög andel FoU (3,6 procent av BNP jämfört med OECD:s genomsnitt om 2,7 procent)¹ och under senare år sett en stark framväxt av innovativa startups. En stor del av Sveriges ekonomiska styrka vilar på sådana verksamheter.

Förutsättningarna för kunskapsintensiva företag påverkas av flera samverkande faktorer. En välfungerande bostadsmarknad, god fysisk och digital infrastruktur samt geografisk närhet till andra forskningsintensiva företag och kluster bidrar till att skapa attraktiva etableringsmiljöer. Ännu viktigare är dock tillgången till högkvalificerad arbetskraft. Detta förutsätter ett utbildningssystem med hög kvalitet. Därutöver behöver utbildningsvalen stå i samklang med arbetsmarknadens behov.

Arbetsmarknadens villkor måste också vara internationellt konkurrenskraftiga när det gäller lön och beskattning. Detta är särskilt viktigt eftersom högutbildade personer oftare än andra väljer att emigrera. Svenska akademiker flyttar inte sällan till andra höginkomstländer i jakt på bättre karriärmöjligheter. Samtidigt måste Sverige kunna attrahera spetskompetens från utlandet. I båda fallen kan höga marginalskatter utgöra ett hinder.

Minst lika viktigt som arbetskraftsutbudet är företagens efterfrågan på kvalificerad kompetens. Här spelar den institutionella miljön en central roll, bland annat sett till rättssäkerhet och att det finns ett starkt skydd för immateriella rättigheter. Likaså är det viktigt med effektiva tillståndprocesser och ett regelverk som generellt inte skapar onödig administrativ börda.

Sådana institutionella faktorer är grundläggande för att företag ska kunna investera i innovativa verksamheter med osäker utgång och därmed efterfråga högkvalificerad arbetskraft.

Efterfrågan påverkas även av skattesystemet. Höga skattekostnader minskar nettoavkastningen, vilket kan leda till att färre investeringar genomförs. Investeringsstappet kan bero både på att svenska företag väljer att minska sin verksamhet i Sverige, och på att utländska bolag avstår från att etablera sig här.

Av särskild betydelse är bolagsskatten och arbetsgivaravgifterna. Bolagsskatten påverkar direkt genom att den beskattar företagets vinst, medan arbetsgivaravgifterna inverkar indirekt genom sin effekt på anställningskostnader. En annan viktig aspekt i detta sammanhang är förekomsten av skatteincitament riktade särskilt till FoU-aktiviteter. Rätt utformade kan sådana system bidra till att förbättra förutsättningarna, men samtidigt kan de ge upphov till gränsdragningsproblem som kan minska deras förutsägbarhet, träffsäkerhet och legitimitet.

Mot bakgrund av kunskapsintensiva verksamheters betydelse för Sveriges långsiktiga tillväxt och konkurrenskraft finns det skäl att granska hur skattesystemet påverkar deras förutsättningar. I det följande diskuteras därför varför skattesystemet bör uppmuntra till investeringar i innovativa verksamheter.

¹ OECD, Main Science and Technology Indicators (MSTI), Gross domestic expenditure on R&D (GERD). Tillgänglig via [OECD Data Explorer](#) (hämtad 28 maj 2025)

Skatternas påverkan på FoU

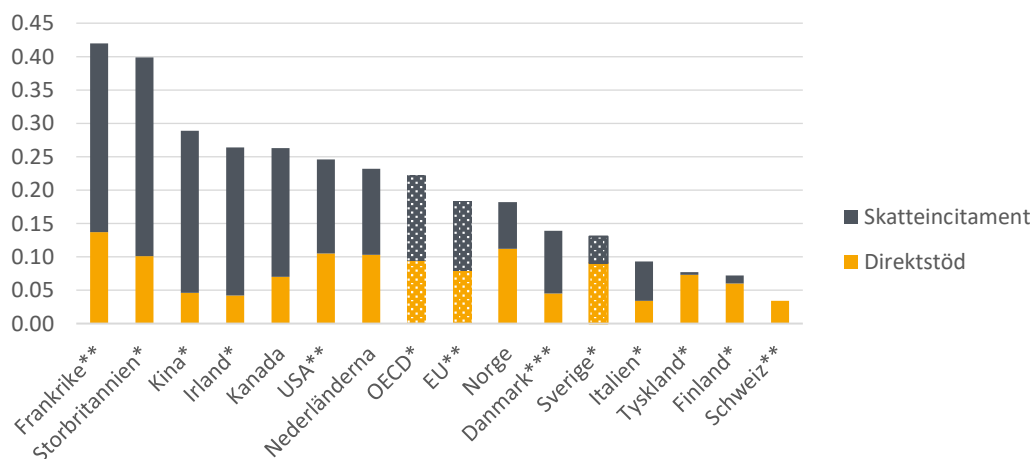
Ett centralt motiv för att stimulera FoU och innovativa verksamheter är att de genererar positiva externa effekter – så kallade spillover-effekter. Det innebär att den samhällsekonomiska nyttan av FoU ofta överstiger den privata avkastningen för det innoverande företaget. Denna observation är sedan länge väletablerad i forskningslitteraturen.²

Spillover-effekter uppstår genom flera mekanismer. För det första är det svårt att fullt ut exkludera andra aktörer från att ta del av ny kunskap. Även om immaterialrättsliga regler, såsom patent, kan ge ett visst temporärt skydd, är kunskap i grunden en icke-exklusiv resurs. Andra företag kan ofta imitera, anpassa eller vidareutveckla en innovation, vilket innebär att en del av det ekonomiska värdet tillfaller andra än det företag som ursprungligen stod för investeringen.

För det andra skapar innovationer ofta betydande konsumentöverskott. Värdet för användaren – i form av förbättrad hälsa, ökad livskvalitet, tidsvinster eller tillgång till nya tjänster – kan vida överstiga det pris som företaget kan ta ut på marknaden.

Dessa mekanismer innebär att företagets incitament att investera i FoU riskerar att vara lägre än vad som vore samhällsekonomiskt optimalt, vilket i sin tur motiverar åtgärder för att minska gapet mellan privat och samhällelig avkastning. Det är därför vanligt att länder infört olika typer av direktstöd och skatteincitament särskilt för FoU-utgifter. I vissa fall är dessa betydande, men variationen mellan länder är stor. Länder som Frankrike, Storbritannien, Kina och Irland har stora skatteincitament och ligger sett till det totala stödet mycket högt. Även Kanada och USA placerar sig högt upp. Sverige har relativt stora direktstöd, men blygsamma skatteincitament. Totalt sett placerar sig Sverige klart under genomsnittet både för EU och OECD (se diagram 1).

Diagram 1. Statligt stöd till näringslivets FoU-utgifter, andel av BNP (%)

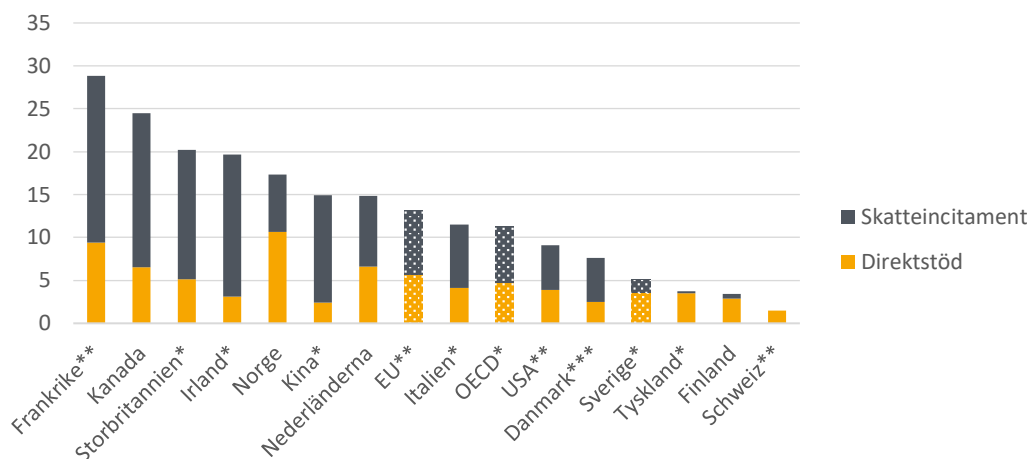
Källa: OECD R&D Tax Incentives Database 2025

Data avser år 2023 med undantag av länder markerade med * (2022), ** (2021) och *** (2020).

² Se t.ex. Griliches (1979), Mansfield et al. (1981) och Jaffe (1986).

De offentliga stöden kan också relateras direkt till företagens FoU-utgifter i stället för till BNP. För vissa länder förändras då bilden ganska markant (se diagram 2). Framför allt hamnar USA längre ner på listan, vilket beror på att det amerikanska näringslivet har mycket stora FoU-utgifter. Också exempelvis Sverige hamnar lite längre ner av samma anledning. Andra länder rör sig i motsatt riktning, främst Italien. Diagram 2 ger därmed en tydligare bild av hur stora stöden är i förhållande till hur mycket FoU som näringslivet faktiskt svarar för.

Diagram 2. Statligt stöd till näringslivets FoU-utgifter, andel av näringslivets FoU-utgifter (%)

Källa: OECD R&D Tax Incentives Database 2025

Data avser OECD:s direktstöd samt skattestöd som andel av BERD. Tidsmässigt avses år 2023 med undantag av länder markerade med * (2022), ** (2021) och *** (2020).

FoU-avdraget

Det svenska FoU-avdraget minskar enligt Skatteverket skattebelastningen med drygt 2,5 miljarder kronor³, vilket motsvarar mindre än två procent av företagens FoU-utgifter. Genomsnittet för liknande stöd inom EU ligger på drygt sju procent. Huvudskälet till att FoU-avdraget är relativt litet i statsfinansiella termer är att det begränsas till maximalt 36 miljoner kronor per koncern och år. Det innebär att incitamentet har liten betydelse för stora företag, trots att nedsättningen per FoU-anställd under taket är ganska omfattande (20 procentenheter på arbetsgivaravgiften, det vill säga 11,42 i stället för 31,42 procent). FoU-avdraget ska därför främst ses som ett incitament riktat till små och medelstora företag.

Betydelsen för stora innovationsföretag skulle öka avsevärt om taket togs bort. Enligt ett delbetänkande (SOU 2025:3) till den pågående utredningen i frågan bedöms en sådan förändring öka budgeteffekten med 0,85 till 4,2 miljarder kronor beroende på antaganden om utnyttjandegrad.⁴ Om man utgår från det högre beloppet skulle de totala stöden då motsvara cirka 8 procent av företagens FoU-utgifter, det vill säga fortfarande klart under EU- och OECD-genomsnittet på cirka 13 respektive 11 procent (jmf diagram 2).

Eftersom FoU-avdraget funnits på plats sedan 2014 och därmed får anses som väletablerat, vore på vissa sätt ett slopat tak en näraliggande reform för svensk del. I SOU 2025:3 övervägs en sådan förändring, men avvisas utifrån att den inte bedöms som tillräckligt kostnadseffektiv. I stället föreslår utredningen att definitionen av

³ Skatteverket, Arbetsgivaravgifter och avdragen skatt. Tillgänglig via [Statistikportalen](https://statistikportalen.se) (hämtad 5 juni 2025).

⁴ SOU 2025:3. "Skatteincitament för forskning och utveckling: En översyn av FoU-avdraget och expertskattegränserna", s. 180.

FoU vidgas, vilket statsfinansiellt är en väsentligt mindre reform. Syftet är främst att åtgärda det nuvarande utvecklingsbegreppet, som i dag är både otydligt och svårtolkat. Förslaget syftar alltså till att minska gränsdragningsproblematiken i det nuvarande systemet.

En vidgad och tydliggjord definition skulle göra regelverket mer förutsägbart, men inte helt lösa problemen. Det beror på att den här typen av system alltid kommer att vara beroende av myndighetsbedömningar, oavsett hur kriterierna formuleras. Det skapar osäkerhet eftersom frågorna ofta är tekniskt mycket komplexa.⁵ Att dra en skarp gräns mellan vad som utgör avdragsberättigad FoU och vad som är mer konventionell produktutveckling kan vara svårt. En gråzon kommer i praktiken alltid att förekomma, som myndigheterna behöver förhålla sig till.

Neutralitet och förutsägbarhet

Gränsdragningsproblematik är inte unikt för FoU-avdraget, utan förekommer i alla skatteincitament där rätten till skattelättnad beror på myndighetsbedömningar av vad som är kvalificerat. Problemen yttrar sig bland annat i form av höga administrativa kostnader för att dokumentera och styrka avdragsrätt, rättsosäkerhet och en tillämpning som kan bli både inkonsekvent och svåröversäglig. För myndigheten orsakas också problem som påverkar förtroende, legitimitet och är resurskrävande.

Även konkurrensförhållanden kan påverkas. Två företag kan bedriva likartad, avancerad produktutveckling med tydliga samhällsekonomiska spillover-effekter, men bara det ena lyckas beskriva sin verksamhet så att den kvalificerar för avdrag vid en granskning. Det andra företaget, trots jämförbar verksamhet, går miste om skattelättnaden. En sådan skillnad i utfall är svår att försvara, både ur ett rättvis- och ett effektivitetsperspektiv. Ju större de potentiella skattelättnaderna är, desto mer påtagliga blir riskerna för denna typ av problem. Snedvridningar kan också uppstå i resursallokering mellan branscher.

Samtidigt har den här typen av skatteincitament också fördelar. Mest uppenbart är att de riktar till högproduktiva företag som genom sin innovationsförmåga spelar en särskilt viktig roll för välfärdsskapandet. Med en relativt begränsad statsfinansiell effekt kan betydande skattelättnader ges till företag som kvalificerar sig. Kvalifikationskraven innebär att incitamentet koncentreras till verksamheter där FoU antas ge särskilt stora positiva externa effekter, vilket talar för en god samhällsekonomisk avkastning. Samtidigt minskar risken för dödviktsförluster, eftersom lättnader inte ges till breda grupper av företag vars beteende sannolikt inte påverkas nämnvärt av incitamentet. Det som ofta betraktas som en svaghet – de exkluderande kvalifikationskraven – är därmed också, ur ett effektivitetsperspektiv, en styrka.

En annan fördel har att göra med att den här typen av skatteincitament är relativt enkla att jämföra mellan olika länder. För multinationella företag med hög FoU-intensitet kan förekomsten och storleken på skatteincitament inverka på var investeringar görs. Att införa ett mer kraftfullt system än det nuvarande FoU-avdraget kan därmed skicka en viktig signal och stärka Sveriges attraktionskraft.

Ett sådant system bör sträva efter att vara så neutralt och förutsägbart som möjligt. Förutsägbarheten beror på hur FoU definieras, det vill säga på hur kvalifikationskraven utformas och implementeras. Kriterierna måste vara tydliga så att företag på förhand kan känna sig rimligt säkra på att de inte kommer upptaxeras i efterhand. Blir osäkerheten för stor påverkar det både viljan att använda systemet och att öka investeringarna. Därutöver måste dokumentationskraven vara rimliga, så att de administrativa kostnaderna kan minimeras.

Ett tydligt regelverk stärker också neutraliteten genom att möjliggöra likabehandling av företag. Ytterligare en aspekt av neutralitet är att olika typer av utgifter bör behandlas likformigt, exempelvis kostnader för IT-

⁵ Skatteverket framförde detta i sitt remissyttrande till SOU 2025:3, se [Skatteverket \(2025\)](#).

infrastruktur eller licensavgifter. Detta är en svaghet i dagens FoU-avdrag, som enbart baseras på lönekostnader. Företag med kapitalintensiv FoU har därmed mindre nytta av systemet.

Ju fler typer av utgifter som inkluderas, desto större blir dock det potentiella underlaget för ett skatteincitament. En bred utgiftsbas kan därmed påverka hur stor nedsättningen kan vara. I det nuvarande FoU-avdraget begränsas underlaget till bruttolöner för FoU-personal, samtidigt som nedsättningen är satt till 20 procent av underlaget upp till taket. Om fler utgifter inkluderas, samtidigt som definitionen av FoU bibehålls, skulle en lägre procentsats sannolikt krävas för att hålla nere den offentligfinansiella effekten. Sådana avvägningar måste analyseras noggrant. Detsamma gäller vad som vore en lämplig total omfattning på skatteincitamentet. Gränsdragningsproblematiken kan inte elimineras helt, och eftersom den ökar i takt med skattelättnadens storlek finns det en övre gräns för hur mycket systemet kan byggas ut. Ju större den potentiella skattelättnaden är, desto högre blir kraven på tydlighet och neutralitet.

Bolagsskattens betydelse

Bolagsskatten har stor påverkan på de skattemässiga förutsättningarna för FoU. För 20–30 år sedan ansågs Sverige ha en fördel på det här området. Den svenska skattesatsen låg då tydligt under genomsnittet för både EU och OECD.⁶ Eftersom den globala trenden mot sänkta bolagsskatter sedan dess varit starkare i andra länder har skillnaden dock jämnats ut. I dag ligger Sverige ungefär i linje med EU-genomsnittet och några få procentenheter under OECD-snittet (tabell 1).

I vissa avseenden ger dock en direkt jämförelse av skattesatserna en något för smickrande bild av Sverige. Vissa länder tillämpar lägre skattesatser för mindre företag eller upp till vissa vinstnivåer, vilket inte syns i sådana jämförelser. Ser man i stället till de effektiva skattesatserna, som bättre tar hänsyn till sådana differentieringar, ligger Sverige i praktiken nära även OECD-genomsnittet.

Tabell 1. Bolagsskattesatser (%)

	Högsta lagstadgade skattesats*	Effektiv skattesats**
Sverige	20,6	19,5
EU (oviktat genomsnitt)	21,3	18,9
OECD (oviktat genomsnitt)	24,2	21,8

Källor: OECD, "Corporate income tax statutory and targeted small business rates"; OECD, "Corporate Tax Statistics 2024", och EU-Kommissionen, "Effective average tax rates, large corporations in non-financial sector".

* Avser år 2025 utom för EU (2024).

** De redovisade värdena avser effektiva genomsnittliga skattesatser år 2023 för stora företag inom den icke-finansiella sektorn, beräknade på företagsnivå utifrån en genomsnittlig tillgångssammansättning och finansieringsstruktur, enligt Devereux/Griffith-metoden.

Sverige har alltså inte längre någon fördel när det gäller bolagsskattesats. Särskilt inte jämfört med lite mindre länder, som ofta tillämpar lägre nivåer än större ekonomier. Det förslag till sänkning med 0,6 procentenheter⁷ som regeringen remitterade under våren 2025 är därför otillräckligt för att återställa Sveriges tidigare konkurrensfördel. I stället borde Sverige åtminstone ta inspiration av Finland, som trots ett mer ansträngt

⁶ År 2000 understeg den svenska bolagsskattesatsen exempelvis OECD- och EU-genomsnittet med 4,3 respektive 4,2 procentenheter. Jmf data Ekonomifakta, "Bolagsskatt – internationellt".

⁷ Finansdepartementet (2025). "Sänkt skatt för företag". Dnr Fi2025/01067.

statsfinansiellt läge lagt fram ett mer offensivt förslag: en sänkning från 20 till 18 procent. I praktiken finns det utrymme att sänka ner till 15 procent eftersom det är där golvet ligger i den globala minimiskatten.

En lägre bolagsskatt skulle inte bara förbättra förutsättningarna för FoU utan också skapa bättre villkor för näringslivet som helhet. Sänkt bolagsskatt är alltså en bredare åtgärd än tidigare diskuterade FoU-incitament och medför därför större offentligfinansiella konsekvenser. Statistiskt beräknat är varje procentenhet förknippad med en budgeteffekt på cirka 11 miljarder kronor.⁸ Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att bolagsskatten allmänt bedöms vara en av de mest tillväxtskadliga skatterna.⁹ Ur ett effektivitetsperspektiv är det därför högt prioriterat att sänka den. På sikt kan den offentligfinansiella effekten vara väsentligt mindre.

Finansdepartementet beräknar, baserat på de Mooij och Ederveen (2008), att självfinansieringsgraden av en bolagsskattesänkning uppgår till 42 procent, via positiva skattebaseffekter för både bolagsskatten och arbetsbeskattningen. Det finns också exempel på studier som pekar på ännu större skattebaseffekter och därmed också högre självfinansieringsgrader. Exempelvis visar Bilicka, et al. (2024), att högskatteländer till och med kan befinna sig på fel sida av Lafferkurvan, det vill säga att självfinansieringsgraden vid sänkt bolagsskatt kan överstiga 100 procent genom att vinsttransfereringar minskar och investeringar ökar. Den studien tittar dock på ett relativt smalt spektrum av multinationella företag och det är oklart hur generaliserbara resultaten är i en omgivning som nu har implementerat den globala minimiskatten.

⁸ Enligt de Finansdepartementets beräkningskonventioner tas ingen hänsyn till beteendeförändringar. Skatter antas inte påverka vare sig hur hushåll eller företag agerar.

⁹ För en jämförelse av olika skatters påverkan på BNP/cap se exempelvis Johansson et al. (2008), "[Taxation and Economic Growth](#)", OECD.

Ett tak i ålderspensionsavgiften

Om FoU-incitament är relativt smala åtgärder som kan ge upphov till gränsdragningsproblem, och större bolagsskattesänkningar ofta i praktiken hålls tillbaka av deras statiska budgeteffekter, kan det vara rimligt att överväga även andra sätt att stimulera högproduktiva och riskfyllda verksamheter. En ytterligare sådan möjlighet är att se till en annan betydande skattekostnad för företagen – arbetsgivaravgiften.

Den lagstadgade arbetsgivaravgiften uppgår i normalfallet till 31,42 procent av bruttolönen och består av sju delavgifter. Totalt sett genererar dessa över 700 miljarder kronor i skatteintäkter, varav cirka 70 procent kommer från näringslivet.¹⁰ Det är alltså en avsevärd kostnad för företagen.

I princip är samtliga delavgifter utom den allmänna löneavgiften kopplade till förmåner för individen. Dessa förmåner är dock begränsade av olika förmånstak, vilket innebär att inbetalningar över taken inte leder till högre ersättning. Särskilt tydligt är detta för ålderspensionsavgiften, som utgör en tredjedel av arbetsgivaravgiften (10,21 procent). På lönedelar upp till 8,07 inkomstbasbelopp, det så kallade PGI-taket¹¹, avsätts avgiften till pensionssystemet och den anställda tjänar in pension. Inbetalningar över detta tak genererar dock ingen ytterligare pensionsrätt utan medlen tillfaller statsbudgeten.

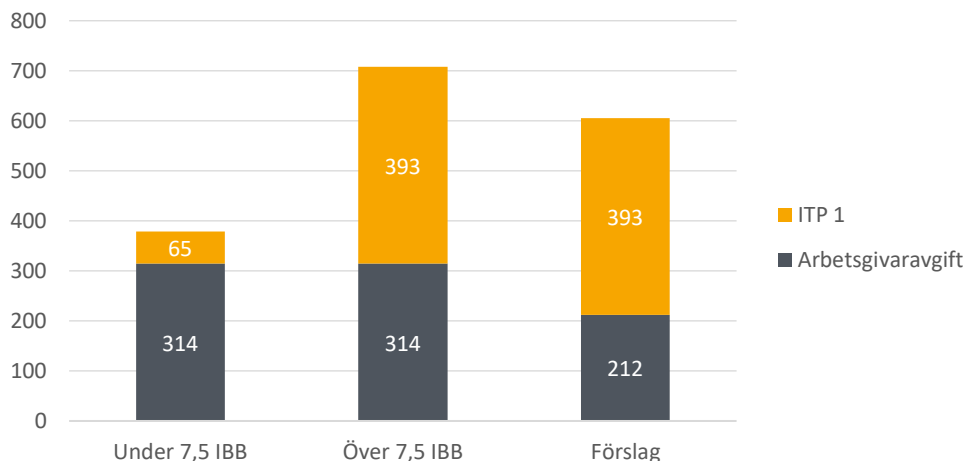
För att kompensera för den uteblivna pensionsrätten höjs premien till avtalad pension kraftigt strax under PGI-taket, inom ramen för kollektivavtal mellan arbetsmarknadens parter.¹² Konsekvensen blir att kostnaden för högkvalificerad arbetskraft drivs upp av skattesystemet. Detta illustreras i diagram 3, som visar hur stor merkostnaden är för att höja lönen med 1 000 kronor för en anställd med ITP 1. Så länge lönen ligger under 7,5 inkomstbasbelopp uppgår merkostnaden till cirka 380 kronor. Över denna nivå stiger dock kostnaden till nästan 710 kronor, det vill säga nära en fördubbling.

Ett sätt att motverka kostnadsökningen vore att införa ett tak för ålderspensionsavgiften vid 8,07 inkomstbasbelopp, motsvarande det befintliga PGI-taket. En sådan förändring skulle minska arbetskraftskostnaderna och göra Sverige mer attraktivt för företag inom kunskapsintensiva branscher. Framför allt skulle en sådan reform bidra till att minska den kostnadsnackdel sådana företag i dag möter eftersom de behöver kompensera för de uteblivna pensionsförmånerna.

¹⁰ Enligt Skatteverkets data uppgick inbetalningarna till arbetsgivaravgift till drygt 730 miljarder kronor år 2024. Av detta kom nästan 520 miljarder (71 procent) från näringslivet.

¹¹ PGI-taket anges ibland också till 7,5 inkomstbasbelopp. Det man refererar till då är den pensionsgrundande inkomsten, vilken utgörs av bruttolönen minus den allmänna pensionsavgiften (7 procent av bruttolönen). 93 procent av 8,07 är 7,5.

¹² Höjningen av premierna till tjänste- och avtalspension höjs vid 7,5 inkomstbasbelopp, dvs. strax under förmånstaket.

Diagram 3. Merkostnad av att höja lönen med 1 000 kr vid ITP 1 (kr)

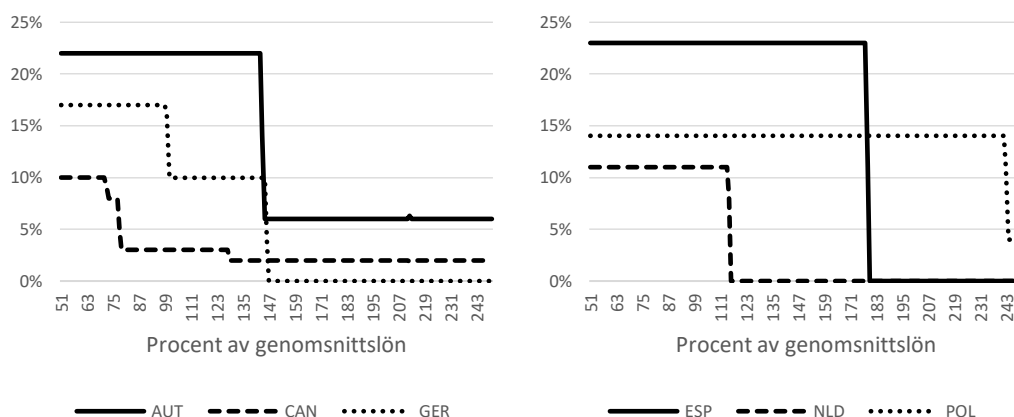
Källa: Ekonomifakta samt egna beräkningar

Internationellt sett är det tämligen vanligt med avgiftstak i arbetsgivaravgifterna. Bland OECD-länderna har åtminstone ett tiotal sådana tak – däribland Tyskland, Spanien och Polen (se diagram 4).¹³

Utöver en kostnadsminskning för företagen, innebär ett tak på ålderspensionsavgiften också att försäkringsinslaget ökar i arbetsgivaravgiften. I dag är detta inslag relativt svagt på grund av förmånstaken. Dessutom har den allmänna löneavgiften, som helt saknar koppling till förmåner för individen, vuxit kraftigt under de senaste 20 åren och utgör nu den största enskilda komponenten av arbetsgivaravgiften (11,62 procentenheter). Ett stärkt försäkringsinslag skulle öka legitimiteten för den internationellt sett mycket höga svenska arbetsgivaravgiften.

Därtill har reformen en annan viktig styrka: den vilar på ett entydigt och objektiva kriterium – lönen. Företagen vet därmed på förhand exakt hur deras skattekostnader påverkas, utan att det krävs några myndighetsbedömningar eller kvalificeringsförfaranden. Denna förutsägbarhet är särskilt värdefull ur ett investeringsperspektiv, där skattesystemets transparens har stor betydelse för beslutsfattandet. Skattelättnaden är också tillgänglig för alla företag med personalkostnader och alltså inte beroende av att ett företag gör vinst. Detta kan vara fördelaktigt för exempelvis nystartade företag.

¹³ Uppgiften kommer från en analys av OECD Taxing Wages 2024 där avgiftssatsen för arbetsgivares socialavgifter som andel av arbetskraftskostnader studerats på marginalen i inkomstintervallet 50 till 250 procent av en genomsnittslön. Totalt uppvisar då 14 länder regressivitet någonstans i det intervallet. I Australiens och Schweiz fall är dock förändringarna mycket små. Andra länder med tak som inte återges i figuren är: USA, Belgien, Japan, Sydkorea och Luxemburg.

Diagram 4. Marginalskatt* från arbetsgivares socialavgifter i vissa OECD-länder

Källa: OECD Taxing Wages 2024 samt egna beräkningar.

* Avser andel av arbetskraftskostnad.

AUT=Österrike, CAN=Kanada, GER=Tyskland, ESP=Spanien, NLD=Nederländerna, POL=Polen.

Hur påverkas lönerna?

Bland företagare toppar arbetsgivaravgiften ofta den lista över skatter man vill sänka. Detta beror på att avgiften uppgår till mycket stora belopp och därmed upplevs ha betydande påverkan på företagets resultat och möjligheter att anställa.

Bland ekonomer har intresset varit svalare. Det beror på att arbetsgivaravgiften främst ses som en skatt på arbete – inte på företagande – och att andra skatter på arbete, såsom progressiva inkomstskatter, anses mer problematiska och dessutom kan justeras med mindre påverkan på statsfinanserna.

Framför allt har generella förändringar i arbetsgivaravgiften – alltså sådana som omfattar samtliga arbetstagare – ofta uppfattats som svår genomförda och haft låg politisk prioritet. Ett skäl till det är att generella förändringar kan antas övervältras på löner relativt snabbt, vilket urholkar den kostnadsminskning företagen annars skulle uppnå. I sådana fall blir effekten snarare lik en sänkning av den anställdes inkomstskatt än en lättning för arbetsgivaren.

En fullständig löneövervältring förutsätter dock att arbetsmarknaden fungerar helt utan friktioner och att löner alltid speglar den anställdes produktivitet. Så ser det inte ut i praktiken – i alla fall inte fullt ut. I Sverige bestäms löner i hög grad genom kollektivavtalsförhandlingar, vilket innebär att sambandet mellan individens produktivitet och lön försvagas. Det är därför inte säkert att skatteförändringar som bara påverkar delar av löntagarkollektivet fullt ut övervältras.

Detta har även fått stöd i empiriska studier som visat att övervältringen har varit måttlig vid mer riktade nedsättningar. Ett exempel är sänkningen av arbetsgivaravgiften för unga, där skattelättnaden i stor utsträckning stannade hos företagen, vilket bidrog till att fler kunde anställas.¹⁴ Liknande mekanismer kan göra sig gällande även vid införandet av ett tak i ålderspensionsavgiften. Utfallet skulle i så fall bli att skattelättnaden i hög grad stannar kvar i företagssektorn även på längre sikt.

I den mån lönerna ändå ökar är detta i och för sig inte negativt utan snarare en konsekvens av marknadsmekanismer. Den internationella konkurrensen om högkvalificerad arbetskraft är hård och lönenivån

¹⁴ Se [Daunfeldt et al. \(2019\)](#).

spelar där en viktig roll. En sänkning av arbetsgivaravgiften, enligt den modell som här föreslås, skulle göra det enklare för företag i Sverige att konkurrera med utländska aktörer som har lägre skattekostnader.

Eftersom skattelättnaden även bidrar till att sänka de högsta marginalsatserna på arbete, skulle en övervältring på löner dessutom ge upphov till samma typ av positiva skattebaseffekter som tidigare observerats i samband med slopandet av värnskatten och jobbskatteavdragets avtrappning.¹⁵ Oavsett hur länge och i vilken utsträckning effekterna av skattelättnaden renodlat stannar kvar i företagssektorn, skulle reformen alltså bidra till att stärka konkurrenskraften för svensk ekonomi och öka effektiviteten i skattesystemet.

Slutligen, när det gäller frågan om löneövervältring, bör det noteras att även bolagsskatten kan ge upphov till sådana effekter. En omfattande tysk studie¹⁶ visar till exempel att omkring 40 procent av bolagsskattebördan i slutänden bärs av arbetstagare, främst genom lägre löner. Det antyder att skillnaden i övervältring mellan mer riktade sänkningar av arbetsgivaravgiften och bolagsskattesänkningar inte nödvändigtvis är så stor som ibland antas. Båda kan över tid komma att påverka lönebildningen.

Offentligfinansiella effekter

Ett tak i ålderspensionsavgiften vid 8,07 inkomstbasbelopp ger en skattelättnad på 26 miljarder kronor i 2025 års priser. Efter hänsyn till ökade bolagsskattintäkter blir nettoeffekten, enligt Finansdepartementets beräkningskonventioner, -21 miljarder kronor. Då delar av denna effekt avser anställda inom offentliga myndigheter, där arbetsgivaravgifter i praktiken är interna överföringar, kan nettoeffekten justeras ned till -18 miljarder kronor.

För att anpassa reformen till ett begränsat budgetutrymme kan den införas gradvis, ungefär som skattereduktionen för den allmänna pensionsavgiften i början av 00-talet. Om reformen exempelvis delas upp över två år skulle budgeteffekten uppgå till cirka -9 miljarder kronor per år.

De egentliga vinsterna från reformen visar sig dock inte i den här typen av statiska beräkningar. Reformen kan inte betraktas som ett statsfinansiellt nollsummespel utan skulle ge upphov till en rad positiva tillväxteffekter. Produktionen har potential att öka genom flera mekanismer. Exempelvis kommer lägre skattekostnader skapa utrymme för ökad sysselsättning och ökade investeringar. I båda fallen växer skattebaserna, vilket bidrar till att minska den offentligfinansiella effekten. Även i sådana fall där företagen inte förändrar några anställnings- eller investeringsbeslut kommer den förbättrade lönsamheten skapa utrymme för prissänkningar, vilket även det ger upphov till ökad produktion och positiva skattebaseffekter.

En reform som inför ett tak i ålderspensionsavgiften bygger på entydiga kriterier, vilket ökar förutsägbarheten. Därmed kombinerar reformen vissa av bolagsskattens styrkor (neutralitet, enkelhet) med träffsäkerhet mot högproduktiva verksamheter, givet att dessa ofta betalar höga löner.

Berörda företag och branscher

Totalt sett skulle drygt 685 000 anställda i näringslivet omfattas av reformen. Därtill tillkommer cirka 5 000 personer som driver enskild näringsverksamhet eller betalar egenavgifter av annan anledning. Inom den offentliga sektorn har cirka 170 000 löner som överstiger PGI-taket, men dessa påverkas inte direkt eftersom förändringar i arbetsgivaravgiften där är statsfinansiellt neutrala om anslagen justeras.

¹⁵ Se exempelvis [Miao et al. \(2025\)](#) och [Svenskt Näringsliv \(2024\)](#).

¹⁶ [Fuest et al. \(2015\)](#).

En tredjedel av skattelättnaden skulle tillfalla företag med färre än 50 anställda och totalt 57 procent tillfalla företag med färre än 250 anställda. Det innebär att även många små och medelstora företag påverkas.

Samtidigt omfattar reformen även större företag (se tabell 2).

Sett till andelen av anställda som påverkas av reformen är fördelningen jämn mellan företag med 50–249 anställda samt företag med 250 eller fler anställda. Andelarna är generellt något lägre i mindre företag, men samtidigt är skillnaderna relativt begränsade.

Tabell 2. Reformens påverkan på företag uppdelade efter storleksklass

	Skattelättnad (mdkr)	Andel av skattelättnad (%)	Antal berörda anställda	Andel av anställda (%)
0–9 anställda	2,9	13	100 000	11
10–49 anställda	4,3	20	128 000	15
50–249 anställda	5,4	25	149 000	18
250 eller fler anställda	9,4	43	298 000	18
Företag totalt*	22,0	100	675 000	16

Källa: SCB (FASIT)

Uppgifterna avser år 2025 och uttrycks brutto, dvs. före bolagsskatt. Antal anställda har avrundats till närmsta 1000-tal.

* Observera att denna summering inte täcker samtliga verksamheter som skulle beröras av reformen. Bland annat visas inte hushållens intresseorganisationer i sammanställningen. Därav något lägre totalsiffror än de som anges i brödtexten.

Att analysera reformen utifrån ett branschperspektiv är mer utmanande eftersom offentliga och privata aktörer båda ingår i en sådan indelning. Exkluderas SNI 85-98 där det offentliga inslaget är stort kan en branschanalys ändå ge en tentativ bild över reformens utfall.

Som framgår av tabell 3 kommer drygt 15 procent av skattelättnaden att tillfalla tillverkningsindustrin. Detta är ungefär jämförbart med andelarna för de största tjänstebanscher med ungefär lika många anställda. Generellt är dock denna branschindelning något för grov för att dra långtgående slutsatser.

Exempel på en mer detaljerad indelning ges av IKT-sektorn (informations- och kommunikationsteknik), som redovisas separat längst ner i tabellen. Denna utgörs av branscher inom såväl den tjänste- som varuproducerande sektorn. Som framgår kommer nästan en femtedel (19 procent) av skattelättnaden att omfatta denna bransch. Att andelen är så pass hög avspeglar att sektorn har en hög FoU-intensitet. Totalt kommer reformen att beröra mer än 40 procent av de anställda inom IKT-sektorn.

Sammanfattningsvis visar denna genomgång att reformens effekter på olika branscher ligger i linje med dess syfte: att stärka incitamenten för högproduktiva verksamheter med potential för långsiktig tillväxt. Samtidigt är reformen mindre gynnsam för kapitalintensiva verksamheter där lönekostnader spelar en mer begränsad roll. Det talar för att reformen inte bör ses som ett substitut till mer teknikneutrala FoU-incitament, utan snarare som ett komplement i en bredare strategi för att främja högproduktiv verksamhet.

Tabell 3. Reformen uppdelad per bransch

	Skattelättnad (mdkr)	Andel av skattelättnad (%)	Antal berörda anställda	Andel av anställda (%)
01-03 jordbruk, skogsbruk och fiske	0,1	0,3	3 000	2
04-09 gruvor och mineralutvinningsindustri	0,1	0,3	4 000	31
10-33 tillverkningsindustri	3,6	16,2	127 000	19
35-39 el, gas, värme, kyla, avlopp, avfall	0,4	1,9	18 000	26
41-43 byggverksamhet	1,1	4,7	50 000	12
45-56 Handel, transport, hotell/restaurang	4,1	18,3	124 000	10
58-63 information- och kommunikation	4,0	18,2	112 000	34
64-66 finans- och försäkringsverksamhet	2,8	12,6	52 000	33
69-72 juridisk och ekonomisk konsult etc.	3,5	15,8	100 000	31
73-75 reklam, juridik, ekonomi, teknik, etc.	0,5	2,1	14 000	16
77-82 fastighetsservice, andra stödtjänster	0,7	3,1	27 000	7
Totalt, samtliga branscher exkl. 85-98*	22,2	100,0	699 000	16
varav IKT-sektorn**	4,2	19,0	114 000	41

Källa: SCB (FASIT)

Uppgifterna avser år 2025 och uttrycks brutto, dvs. före bolagsskatt.

* SNI 85-98 (utbildning vård samhälleliga personliga tjänster) exkluderas i tabellen eftersom dessa branscher har hög förekomst av offentliga aktörer.

** IKT-sektorn består av SNI 261-264+268+465+582+61-62+631+ 951.

Avslutande kommentar

Kunskapsintensiva företag spelar en avgörande roll för Sveriges långsiktiga tillväxt och konkurrenskraft. För att främja sådana verksamheter behöver skattesystemet erbjuda goda villkor både för investeringar i FoU och för att anställa högkvalificerad arbetskraft – två faktorer som ofta hänger nära samman. Villkoren måste präglas av rättssäkerhet, transparens och förutsägbarhet.

Riktade skatteincitament, som det befintliga FoU-avdraget, har visat sig kunna stimulera investeringar i innovation och är värdefulla eftersom de kan riktas mot verksamheter med hög samhällsekonomisk avkastning. Träffsäkerheten är hög. Men eftersom dessa incitament vilar på subjektiva kriterier och ytterst på myndighetsbedömningar, finns det en gräns för hur långt de kan byggas ut utan att det påverkar systemets legitimitet och förutsägbarhet. Därför behöver bredare och mer objektiva åtgärder också ingå i verktygslådan.

På sikt kommer sannolikt förändringar att krävas inom samtliga områden som diskuteras i denna rapport för att stärka näringslivets innovationsklimat: riktade FoU-incitament, sänkt bolagsskatt och åtgärder som stärker försäkringsinslaget i arbetsgivaravgiften. Det handlar om att kombinera träffsäkra men begränsade incitament med mer generella och systemstärkande reformer – och om att långsiktigt staka ut en kurs som möjliggör att Sverige kan utveckla sin position som en ledande kunskapsekonomi.

Referenslista

Bilicka, K., Devereux, M., Güçeri, İ. (2024), "Tax Policy, Investment and Profit Shifting". Saïd Business School, University of Oxford. Working paper 2024-15.

Daunfeldt, S.O., Gidehag, A. & Rudholm, N. (2019). "How do firms respond to reduced labor costs? Evidence from the 2007 payroll tax reform". Institute of Retail Economics, HFI Working Paper, no. 3.

Finansdepartementet (2025). "Sänkt skatt för företag". Dnr Fi2025/01067.

Fuest, C., Peichl, A., Siegloch, S. (2015). "Do Higher Corporate Taxes Reduce Wages?" IZA DP No. 9606. IZA, Bonn, Tyskland.

Griliches, Z. (1979). "Issues in Assessing the Contribution of Research and Development to Productivity Growth". The Bell Journal of Economics, 10(1), s. 92–116

Jaffe, A.B. (1986). "Technological Opportunity and Spillovers of R&D: Evidence from Firms' Patents, Profits and Market Value". The American Economic Review, 76(5), s. 984–1001.

Johansson, Å., Heady, C., Arnold, J., Brys, B. & Vartia, L. (2008). "Taxation and Economic Growth". OECD Economics Department Working Papers No. 620, OECD Publishing, Paris.

Mansfield, E., Schwartz, M. & Wagner, S. (1981). "Imitation Costs and Patents: An Empirical Study". The Economic Journal, 91(364), s. 907–918.

Miao, D., Selin, H. & Söderström, M. (2025). "Earnings Responses to Even Higher Taxes". The Economic Journal, 135 (667), s. 838–860.

OECD. (2024). "Taxing Wages 2024: Tax and Gender through the Lens of the Second Earner." OECD Publishing.

Skatteverket (2025). Remissvar angående 2025:3. Dnr 8-59377-2025.

SOU 2025:3. "Skatteincitament för forskning och utveckling: En översyn av FoU-avdraget och expertskattereglerna".

Svenskt Näringsliv (2024). "Skattebaseffekter av värnskattens avskaffande". PM 2024-04-22.